

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΚΘΕΣΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2017

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

© UNICEF - 1ο Γυμνάσιο Τούμπας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ UNICEF

unicef

για όλα τα παιδιά

Περίληψη Έκθεσης UNICEF:
Η Κατάσταση των Παιδιών στην Ελλάδα 2017
Τα παιδιά της κρίσης

Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου
Πανεπιστημίου Χρίστος Παπαθεοδώρου
Δρ. Κοινωνικής Πολιτικής Στέφανος Παπαναστασίου

Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF

unicef | **για όλα τα παιδιά**

Περίληψη Έκθεσης UNICEF:

«Η Κατάσταση των Παιδιών στην Ελλάδα 2017 Τα παιδιά της κρίσης»

Η έκθεση αποτυπώνει το επίπεδο διαβίωσης και ευημερίας των παιδιών στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς δείκτες μέτρησης της φτώχειας, της αποστέρησης και του κοινωνικού αποκλεισμού, και αξιοποιώντας τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα εμπειρικά δεδομένα (ερευνών της ΕΛΣΤΑΤ και της EUROSTAT).¹ Η έντονη και παρατεταμένη ύφεση και οι πολιτικές λιτότητας (με μείωση των δαπανών για κοινωνική προστασία) έχουν πλήξει ιδιαίτερα τις οικογένειες με παιδιά. Ως αποτέλεσμα τα παιδιά αντιμετωπίζουν πλέον σημαντικά υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και αποστέρησης σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό. Το φαινόμενο έχει ιδιαίτερη σημασία επειδή η φτώχεια κατά την παιδική ηλικία (ιδιαίτερα κρίσιμη στην εξέλιξη του ατόμου) οδηγεί στη συσσώρευση μειονεκτημάτων και τείνει να εγκλωβίζει τα άτομα σε παγίδες φτώχειας κατά την διάρκεια του κύκλου ζωής, συμβάλλοντας παράλληλα στη διαγενεακή αναπαραγωγή των φαινομένων της ανισότητας και της αποστέρησης

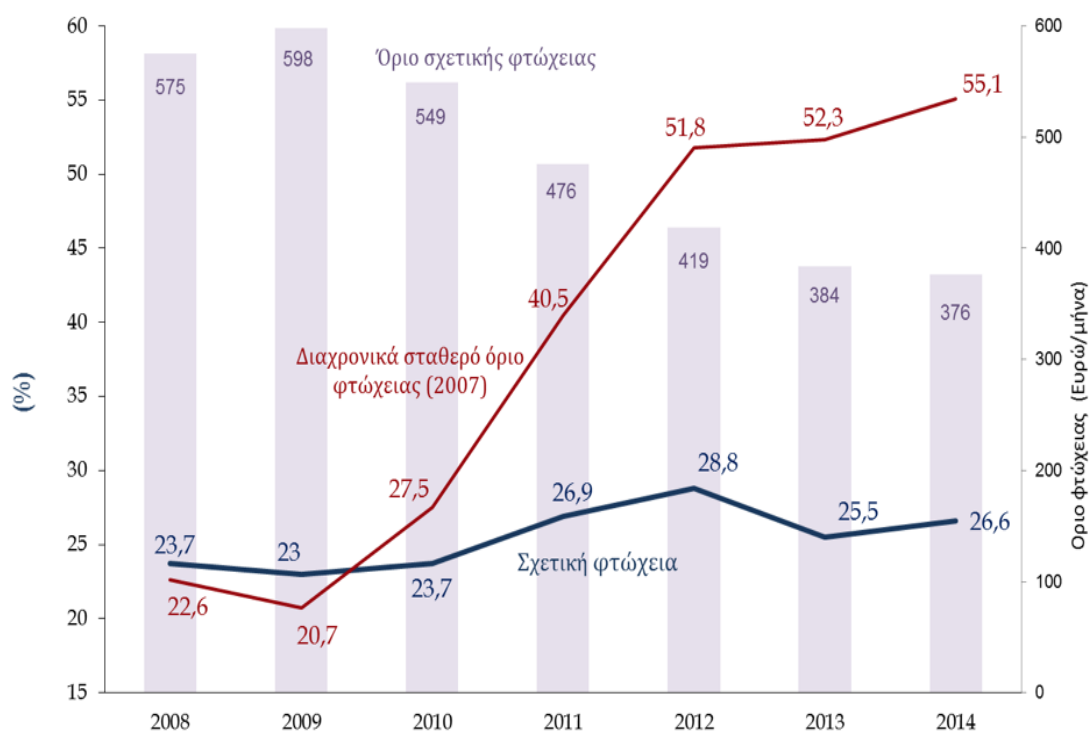
Με βάση τον ευρέως χρησιμοποιούμενο ορισμό της σχετικής φτώχειας (Eurostat) σύμφωνα με τον οποίο το όριο φτώχειας ορίζεται στο 60% του αντίστοιχου διαμέσου ισοδύναμου εισοδήματος των ατόμων της χώρας, τα παιδιά στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σαφώς υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας από ότι οι ενήλικες. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, ο κίνδυνος σχετικής φτώχειας των παιδιών από 23% το 2009 αυξάνει σε 28,8% το 2012 και στη συνέχεια μειώνεται ελαφρά στο 26,6% το 2014. Αυτό σημαίνει ότι μισό εκατομμύριο παιδιά στη χώρα ζουν σε φτωχές οικογένειες. Η γραμμή όμως σχετικής φτώχειας δεν είναι ο πλέον κατάλληλος δείκτης για να αποτυπώσει τις αλλαγές στο επίπεδο διαβίωσης τόσο του γενικού πληθυσμού της χώρας όσο και των παιδιών κατά την περίοδο της κρίσης και της εφαρμογής των πολιτικών λιτότητας. Αυτό γιατί μετά το 2009 έχουμε δραματική μείωση των εισοδημάτων στην χώρα, γεγονός που επιφέρει ανάλογες μεταβολές και στο εκάστοτε όριο σχετικής φτώχειας που υπολογίζεται ως ποσοστό του διαμέσου ισοδύναμου εισοδήματος της χώρας σε κάθε έτος. Ως αποτέλεσμα την περίοδο αυτή το όριο φτώχειας από 598 ευρώ/μήνα που ήταν το 2009 μειώνεται σε μόλις 376 ευρώ/μήνα το 2014. Με άλλα λόγια το όριο φτώχειας μειώθηκε κατά 37% γεγονός που αντανακλά την αντίστοιχη μείωση που υπέστησαν την ίδια περίοδο τα μεσαία εισοδήματα στη χώρα.

Καταλληλότερος δείκτης για την αποτύπωση της επιδείνωσης των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών είναι αυτός που υπολογίζεται με βάση ένα διαχρονικά σταθερό όριο φτώχειας, όπως το όριο φτώχειας του 2007, σταθμίζοντας τα εισοδήματα ως προς τις διαφορές στην αγοραστική τους δύναμη. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1 με βάση το όριο φτώχειας του 2007 (έρευνα 2008) το ποσοστό

¹ Θα πρέπει να επισημανθεί πως τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για τις συνθήκες διαβίωσης στην Ελλάδα αλλά και την ΕΕ από την Eurostat (EU-SILC) είναι αυτά της έρευνας του 2015, τα οποία όμως αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους (δηλαδή του 2014). Για την ακριβή αποτύπωση της εξέλιξης φτώχειας, στην παρουσίαση των εμπειρικών δεδομένων, χρησιμοποιείται το έτος που αναφέρονται τα εισοδήματα και όχι το έτος πραγματοποίησης της έρευνας.

παιδικής φτώχειας από 22,6% το 2008 μειώνεται στο 20,7% το 2009. Στη συνέχεια όμως αυξάνει με δραματικά γρήγορους ρυθμούς και ανέρχεται στο 55,1% το 2014 (στοιχεία της έρευνας του 2015). Αυτό σημαίνει ότι το 2014 το 55,1% των παιδιών της χώρας είχε συνθήκες διαβίωσης αντίστοιχες με αυτές που είχε το 20,7% των παιδιών το 2009. Τα νούμερα αυτά καταδεικνύουν τις καταστροφικές επιπτώσεις που είχαν η κρίση και οι πολιτικές λιτότητας στο επίπεδο διαβίωσης των νοικοκυριών με παιδιά στη χώρα το πρώτα 5 χρόνια της κρίσης και της εφαρμογής των πολιτικών λιτότητας.

Διάγραμμα 1: Παιδική φτώχεια στην Ελλάδα, 2008-2014 (έρευνες 2009-2015)

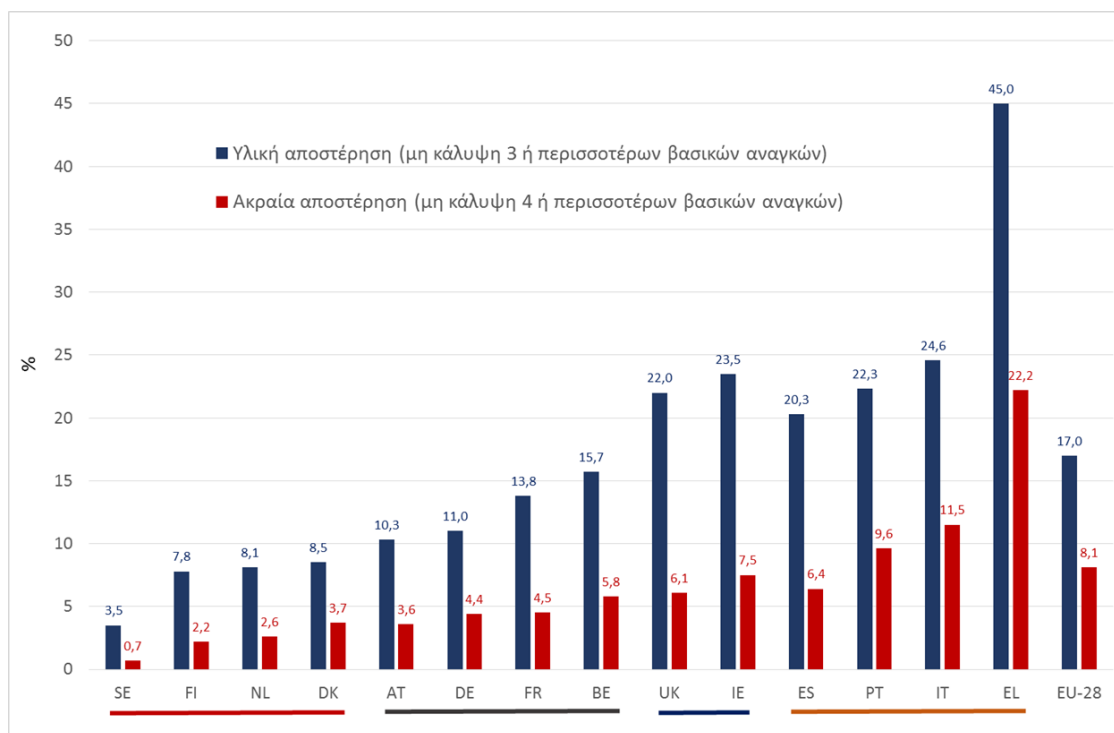

Πηγή: Εξεργασία στοιχείων EUROSTAT (πρόσβαση 23/3/2017)

Ο δείκτης υλικής αποστέρησης αποτυπώνει μια εξίσου δραματική εικόνα για την κατάσταση των παιδιών στην Ελλάδα. Ο δείκτης αυτός μετρά την αδυναμία των νοικοκυριών να ικανοποιήσουν συγκριμένες βασικές ανάγκες (αγαθά και υπηρεσίες) που θεωρούνται κρίσιμες για την ευημερία και το επίπεδο διαβίωσης των ατόμων, όπως πληρωμή πάγιων λογαριασμών, κάλυψη έκτακτων οικονομικών αναγκών, κατάλληλη διατροφή, επαρκή θέρμανση, 1 εβδομάδα διακοπές και πρόσβαση σε συγκεκριμένα μακρά καταναλωτικά αγαθά. Ένα παιδί βιώνει αποστέρηση αν ζει σε νοικοκυριό που αδυνατεί να ικανοποιήσει τουλάχιστον 3 από τις 9 επιλεγμένες βασικές ανάγκες. Σε ακραία αποστέρηση είναι τα νοικοκυριά που αδυνατούν να ικανοποιήσουν 4 από τις 9 αυτές ανάγκες.

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2, το 2015 σχεδόν ένα στα δύο παιδιά στην Ελλάδα ζουν σε συνθήκες υλικής αποστέρησης. Με ποσοστό 45% η Ελλάδα με μεγάλη διαφορά είναι η χώρα όπου τα παιδιά αντιμετωπίζουν την υψηλότερη υλική αποστέρηση μεταξύ των 14 παλαιότερων χωρών-μελών της ΕΕ. Το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν διπλάσιο από αυτό που παρουσιάζει η αμέσως επόμενη χώρα της ΕΕ-14 με την χειρότερη επίδοση ως προς την υλική αποστέρησης των παιδιών. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι οι σκανδιναβικές χώρες και η Ολλανδία εμφανίζουν μονοψήφια ποσοστά στο πεδίο αυτό. Αντίστοιχα υψηλό (22%) είναι και το ποσοστό των παιδιών στη χώρα που ζουν σε συνθήκες ακραίας αποστέρησης. Το ποσοστό αυτό είναι επίσης διπλάσιο του αντίστοιχου που εμφανίζει η χώρα με την αμέσως χειρότερη επίδοση. Χώρες όπως οι σκανδιναβικές, η Ολλανδία, η Γερμανία και η Αυστρία εμφανίζουν κίνδυνο ακραίας αποστέρησης μικρότερο του 5%. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την δραματική κατάσταση στην οποία διαβιώνει μεγάλο μερίδιο των οικογενειών με παιδιά στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα καταδεικνύουν την αδυναμία του συστήματος κοινωνικής προστασίας της χώρας στο πεδίο αυτό.

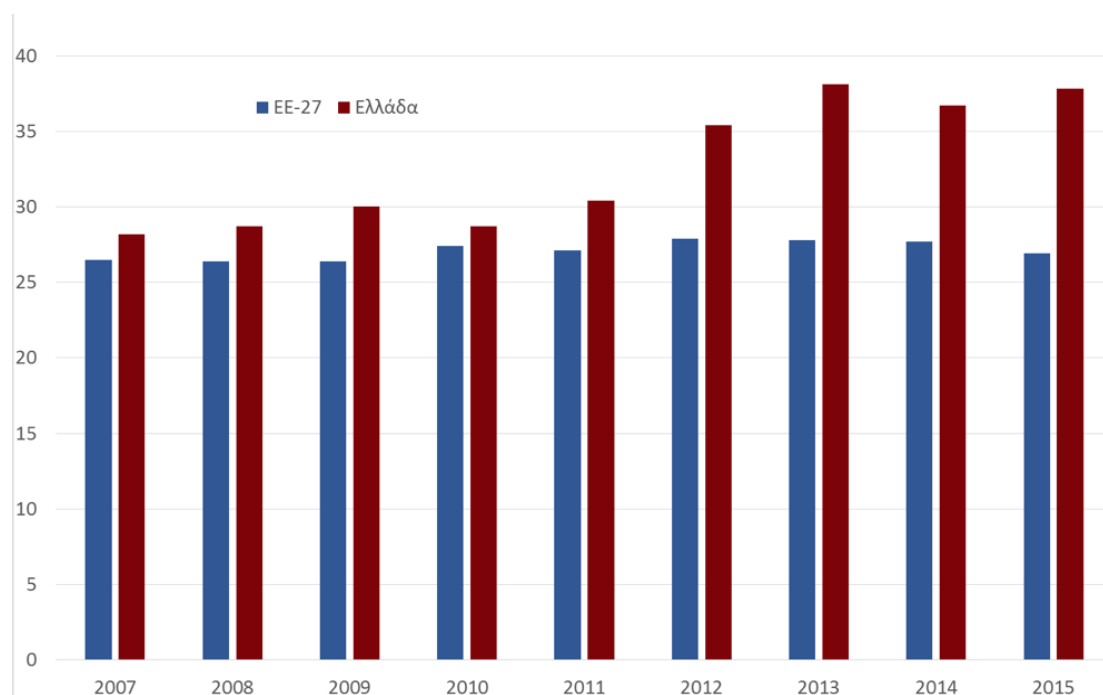
Διάγραμμα 2: Παιδική υλική αποστέρηση στην ΕΕ-14 (2015)

Πηγή: Εξεργασία στοιχείων EUROSTAT (πρόσβαση 23/3/2017)

Η δυσμενής κατάσταση των παιδιών στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται και από το ποσοστό των παιδιών που ζουν σε συνθήκες «φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού», που αποτελεί και δείκτη-ορόσημο της Στρατηγικής 2020 της ΕΕ. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 3, την περίοδο της κρίσης και της εφαρμογής των πολιτικών λιτότητας στην Ελλάδα, επιδεινώνεται σημαντικά το ποσοστό των παιδιών που ζουν σε συνθήκες "φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού". Επιπρόσθετα την περίοδο αυτή διαφοροποιείται σημαντικά ο κίνδυνος «φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού» που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στην Ελλάδα από τον αντίστοιχο μέσο όρο του συνόλου της ΕΕ-27.

Διάγραμμα 3: Ποσοστό παιδιών σε «φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό» στην Ελλάδα και την ΕΕ-27, 2007-2015

Πηγή: Εξεργασία στοιχείων EUROSTAT (πρόσβαση 23/3/2017)

Τα εμπειρικά στοιχεία καταδεικνύουν την δραματική επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών στην Ελλάδα. Την περίοδο της κρίσης πλήττεται περισσότερο η ευημερία των οικογενειών με παιδιά σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό της χώρας. Η βίωση της φτώχειας κατά την παιδική ηλικία οδηγεί σε συσσώρευση μειονεκτημάτων που θα επηρεάσουν αρνητικά τα μελλοντικά τους επιτεύγματα κατά την ενήλικη ζωή, συμβάλλοντας έτσι την αναπαραγωγή της φτώχειας και των ανισοτήτων. Το γεγονός αυτό θα έχει σημαντικές επιπτώσεις και στην οικονομία της χώρας μέσω της επίδρασης στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εργατικού της δυναμικού.

Η επιδείνωση της φτώχειας και της αποστέρησης κάνει επιτακτική την ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών για την υποστήριξη και ενίσχυση των οικογενειών με παιδιά. Η συρρίκνωση των δαπανών για κοινωνική προστασία στο πλαίσιο της κρίσης και των πολιτικών λιτότητας αποδυναμώνουν περεταίρω το ήδη ασθενές σύστημα κοινωνικής προστασίας της χώρας ως προς την αντιμετώπιση της φτώχειας και αποστέρησης των παιδιών. Κρίνεται ιδιαίτερα επιτακτική η ενίσχυση και μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής προστασίας προκειμένου να αναχαιτιστεί η τάση επιδείνωσης της φτώχειας και αποστέρησης που επηρεάζει δυσανάλογα τα παιδιά. Στο πλαίσιο αυτό η υποστήριξη των οικογενειών με παιδιά

θα πρέπει να αναδειχθεί ως βασική προτεραιότητα στην ατζέντα της κυβερνητικής πολιτικής.

Η στήριξη των οικογενειών με παιδιά θα πρέπει να βασιστεί σε δημόσιες πολιτικές μέσω ενός κατάλληλου μίγματος παροχών (σε είδος και χρήμα) και ρυθμίσεων (λειτουργικές άδειες ή διευκολύνσεις για την εναρμόνιση εργασιακού και οικογενειακού βίου). Η στήριξη των παιδιών από τα πρώιμα παιδικά χρόνια και σε όλη την παιδική ηλικία αναμένεται να έχει σημαντικό κοινωνικοοικονομικό όφελος και την αποφυγή δαπανηρών παρεμβάσεων στο μέλλον. Επιπρόσθετα μέσω της υψηλής τιμής των δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών που έχουν οι σχετικές δαπάνες για κοινωνική προστασία, μπορεί να έχουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης ως οργανικό κομμάτι της μακροοικονομικής πολιτικής.

Διάρθρωση της παρουσίασης

- Διατύπωση προβλήματος
- Θεωρητικό υπόβαθρο
- Μεθοδολογία έρευνας
- Εμπειρικά ευρήματα
- Προτάσεις πολιτικής

Διατύπωση προβλήματος

- Η μείωση της παιδικής φτώχειας και αποστέρησης βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα και τη ρητορική εθνικών και υπερεθνικών φορέων, δίχως όμως να έχει σημειωθεί κάποια ιδιαίτερη πρόοδος.
- Επιπρόσθετα, η έντονη και παρατεταμένη ύφεση και οι πολιτικές λιτότητας (με μείωση των δαπανών για κοινωνική προστασία) έχει πλήξει ιδιαίτερα τις οικογένειες με παιδιά. Ως αποτέλεσμα τα παιδιά αντιμετωπίζουν πλέον σημαντικά υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και αποστέρησης σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό.
- Το φαινόμενο έχει ιδιαίτερη σημασία επειδή η φτώχεια κατά την παιδική ηλικία (ιδιαίτερα κρίσιμη στην εξέλιξη του ατόμου) οδηγεί στη συσσώρευση μειονεκτημάτων και τείνει να εγκλωβίζει τα άτομα σε παγίδες φτώχειας κατά την διάρκεια του κύκλου ζωής, συμβάλλοντας παράλληλα στη διαγενεακή αναπαραγωγή των φαινομένων της φτώχειας, της ανισότητας και της αποστέρησης.

Διατύπωση προβλήματος

- Σε χώρες όπως η Ελλάδα, η φτώχεια των παιδιών και των ενηλίκων αποτελούν όψεις του ίδιου νομίσματος. Η φτώχεια των παιδιών αντανακλά την φτώχεια των νοικοκυριών-οικογενειών που αυτά ανήκουν. Ο διαχωρισμός όμως μεταξύ φτώχειας ενηλίκων και παιδιών στο δημόσιο διάλογο και στην άσκηση πολιτικής οδηγεί σε μια υπόρρητη διάκριση μεταξύ ακούσια και εκούσια φτωχών.
- Η διάκριση αυτή επαναφέρει την παλιά, αλλά επικίνδυνη, ιδέα για άτομα που δεν τους αξίζει να είναι φτωχά (undeserving) και άτομα που τους αξίζει να είναι φτωχά (deserving) όπου η φτώχεια θεωρείται αποτέλεσμα δικών τους επιλογών.
- Από την σκοπιά του σχεδιασμού πολιτικής, η εξέλιξη αυτή σηματοδοτεί τη μετάβαση από την κοινωνική προστασία στην κοινωνική επένδυση (με ιδιαίτερη έμφαση στις οικογένειες με παιδιά).
- Η κυρίαρχη πολιτική αντιμετώπισης της φτώχειας σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο που εστιάζει στην ενεργοποίηση των ατόμων και τη βελτίωση των χαρακτηριστικών τους για καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας (βελτίωση απασχολησιμότητας), δεν φαίνεται ικανή να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη ραγδαία επιδείνωση της φτώχειας και της αποστέρησης που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες με παιδιά. Η αδυναμία των πολιτικών αυτών γίνεται ιδιαίτερα εμφανής την περίοδο της κρίσης.

Θεωρητικό υπόβαθρο (αιτιότητα)

Στον δημόσιο και ακαδημαϊκό διάλογο αλλά και στο πεδίο άσκησης πολιτικής η πληθώρα των απόψεων ως προς αίτια της φτώχειας έχουν δύο βασικές θεωρητικές αφετηρίες:

- «Κοινωνική επιλογή»: Η φτώχεια αποδίδεται σε ατομικά χαρακτηριστικά εξαιτίας γενετικών ή/ και μη-γενετικών κληροδοτημάτων από την οικογένεια προέλευσης (π.χ. υγεία, δεξιότητες, κίνητρα, προσδοκίες, κ.λπ.).
- «Κοινωνική αιτιότητα»: Η φτώχεια αποδίδεται στις σύγχρονες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές δομές που χαρακτηρίζονται από σπανιότητα θεσμικών ευκαιριών, αποδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας, ενίσχυση των χαμηλόμισθων και επισφαλών εργασιών, αναπαραγωγή των ανισοτήτων, κοκ.

Θεωρητικό υπόβαθρο (εννοιολόγηση)

- Η εννοιολόγηση της φτώχειας ως δομικής ή σχεσιακής οδηγεί σε μια κατανόηση του φαινομένου ως μια διαδικασία όχι απλώς κοινωνικού αποκλεισμού (όπως έχει επικρατήσει τις τελευταίες δεκαετίες), αλλά μάλλον δυσμενούς ή διαφοροποιημένης ένταξης στις κοινωνικοοικονομικές δομές των σύγχρονων κοινωνιών (π.χ. η διαφορετική ένταξη στην αγορά εργασίας και ο ραγδαία αυξανόμενος πληθυσμός των «εργαζόμενων φτωχών»).
- Παρομοίως, η θεώρηση της παιδικής φτώχειας ως δομικής ή σχεσιακής φέρνει στο επίκεντρο τις σχέσεις ισχύος ή εξουσίας που υφίστανται στο πλαίσιο κοινωνικών δομών (π.χ. οικογένεια, σχολείο, κοινότητα, κλπ.), καθώς επίσης και κοινωνικοοικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες (π.χ. κοινωνική διαστρωμάτωση, λήψη πολιτικών αποφάσεων, παροχή κοινωνικής προστασίας, κλπ.).

Μεθοδολογία

(Ανάλυση εμπειρικών δεδομένων)

- Για τον υπολογισμό της παιδικής φτώχειας στην ανάλυση που ακολουθεί υιοθετείται ο ευρέως χρησιμοποιούμενος ορισμός (Eurostat) σύμφωνα με τον οποίο το όριο φτώχειας ορίζεται στο 60% του αντίστοιχου διαμέσου ισοδύναμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ή ατόμων) της χώρας. Ένα παιδί χαρακτηρίζεται ως φτωχό αν ζει σε νοικοκυριό-οικογένεια με συνολικό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα χαμηλότερο του συγκεκριμένου ορίου φτώχειας.
- Ως διαθέσιμο εισόδημα ορίζεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού από όλες τις πηγές μετά την αφαίρεση των άμεσων φόρων (φόροι εισοδήματος) και των ασφαλιστικών εισφορών.
- Η τροποποιημένη κλίμακα ισοδυναμίας του ΟΟΣΑ (ή κλίμακα της Eurostat) χρησιμοποιείται για την στάθμιση των εισοδημάτων των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με διαφορετικό μέγεθος και σύνθεση (σταθμίζει με 1 το πρώτο ενήλικο μέλος, με 0,5 κάθε επιπλέον ενήλικα και με 0,3 κάθε παιδί).

Μεθοδολογία

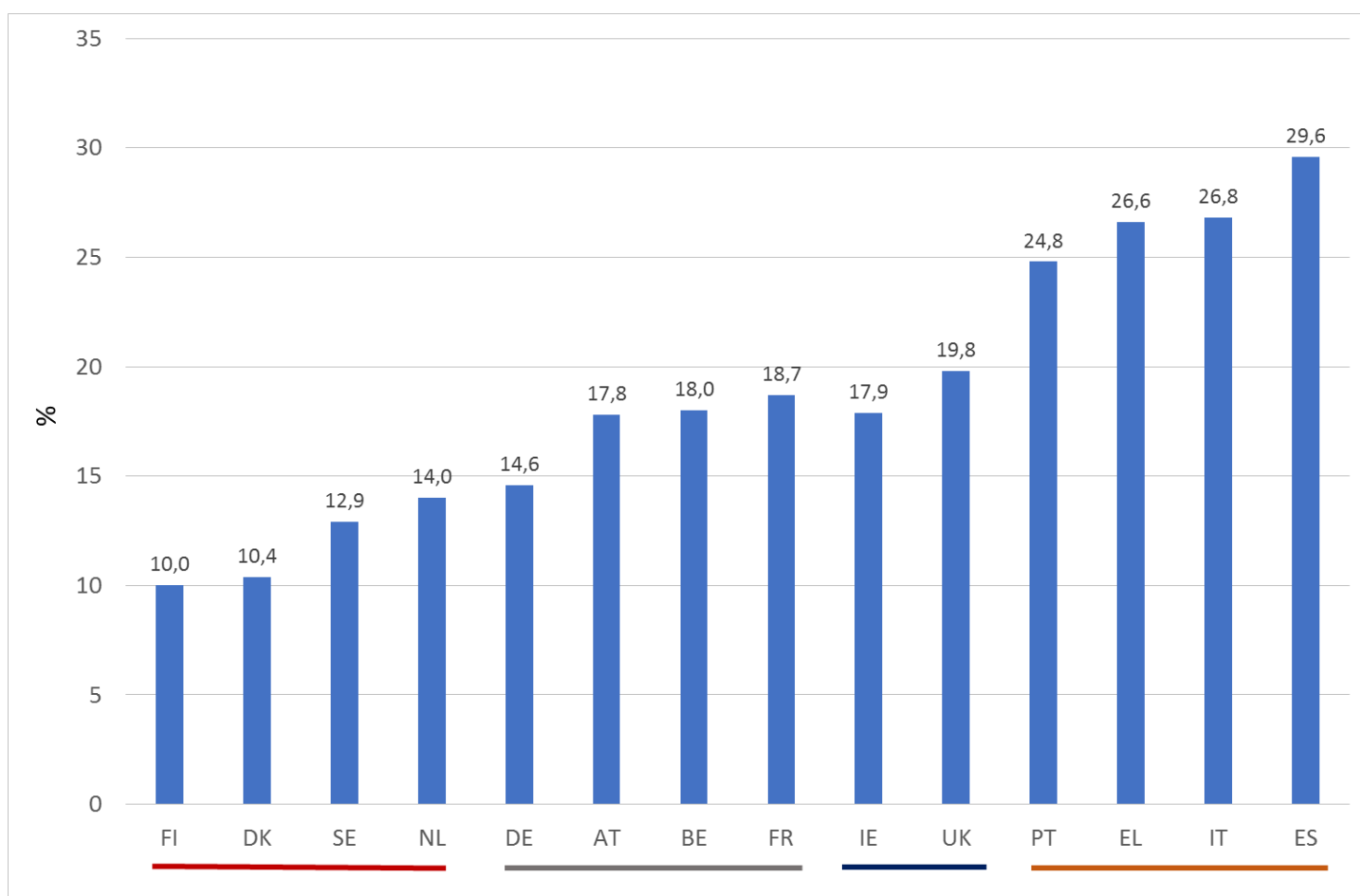
(Ανάλυση εμπειρικών δεδομένων)

- Παράλληλα στην ανάλυση χρησιμοποιείται ο δείκτης της αποστέρησης. Ένα παιδί βιώνει αποστέρηση αν ζει σε νοικοκυριό που αδυνατεί να ικανοποιήσει 3 από 9 βασικές ανάγκες (συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες) που θεωρούνται κρίσιμες για την ευημερία και το επίπεδο διαβίωσης των ατόμων (δηλαδή πληρωμή πάγιων λογαριασμών, αντιμετώπιση έκτακτων οικονομικών αναγκών, κατάλληλη διατροφή, επαρκή θέρμανση, 1 εβδομάδα διακοπές, πρόσβαση σε συγκεκριμένα διαρκή καταναλωτικά αγαθά). Σε ακραία αποστέρηση είναι τα νοικοκυριά που αδυνατούν να ικανοποιήσουν 4 από τις 9 αυτές ανάγκες.
- Συμπληρωματικά χρησιμοποιείται και ο δείκτης «φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού». Πρόκειται για παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που είναι σε κίνδυνο φτώχειας ή σε ακραία αποστέρηση (στερούνται δηλ. τουλάχιστον 4 από τα 9 βασικά αγαθά και υπηρεσίες) ή χαρακτηρίζονται από χαμηλή ένταση εργασίας.

Δεδομένα

- Στις αναλύσεις χρησιμοποιούνται κυρίως στοιχεία για τα εισοδήματα και τις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών που προέρχονται από την έρευνα EU-SILC (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ) που πραγματοποιούνται στις χώρες της ΕΕ από το 2003. Τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία είναι αυτά της έρευνας του 2015, που όμως αναφέρονται στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους (δηλ. του 2014). Για την ακριβή αποτύπωση της εξέλιξης της φτώχειας, στην παρουσίαση των εμπειρικών δεδομένων, επιλέχτηκε το έτος που αναφέρονται τα εισοδήματα και όχι το έτος πραγματοποίησης της έρευνας.

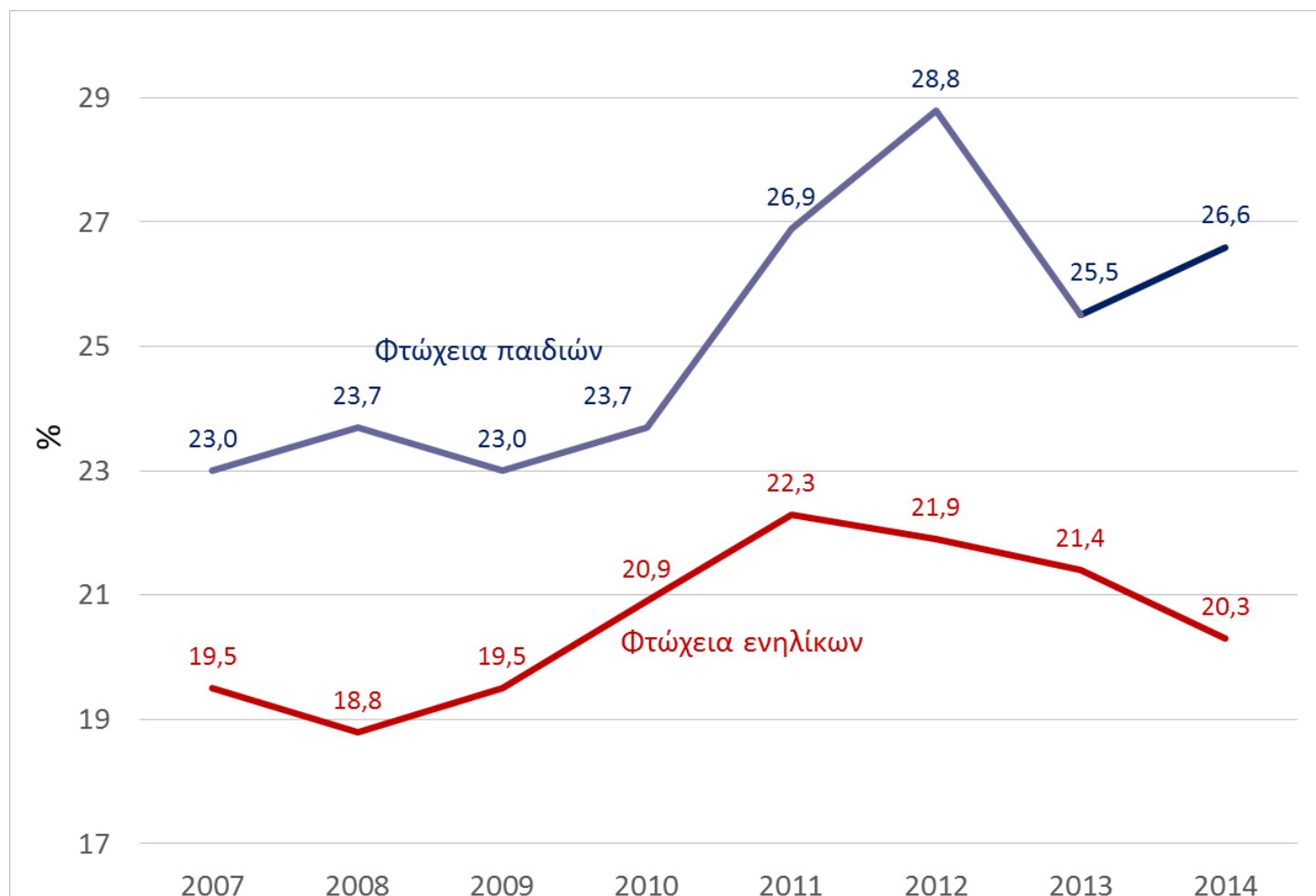
Παιδική φτώχεια στις χώρες της ΕΕ-14, 2014, (Ερευνά EU-SILC2015: τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα)

Πηγή: Eurostat

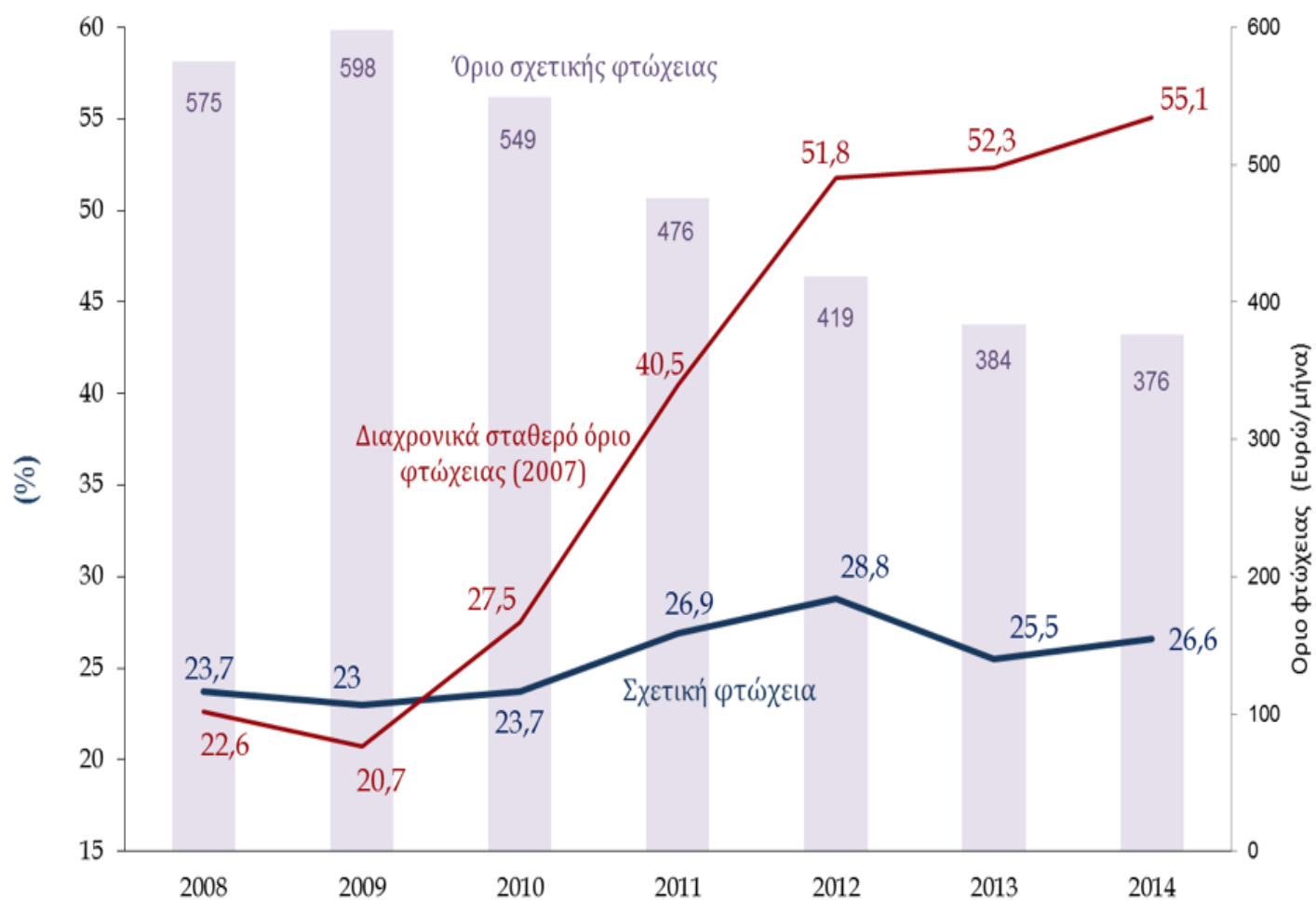
Φτώχεια παιδιών και ενηλίκων, Ελλάδα, 2007-2014 (έρευνες 2008-2015)

(Γραμμή φτώχειας στο 60% του διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος)

Πηγή: Eurostat

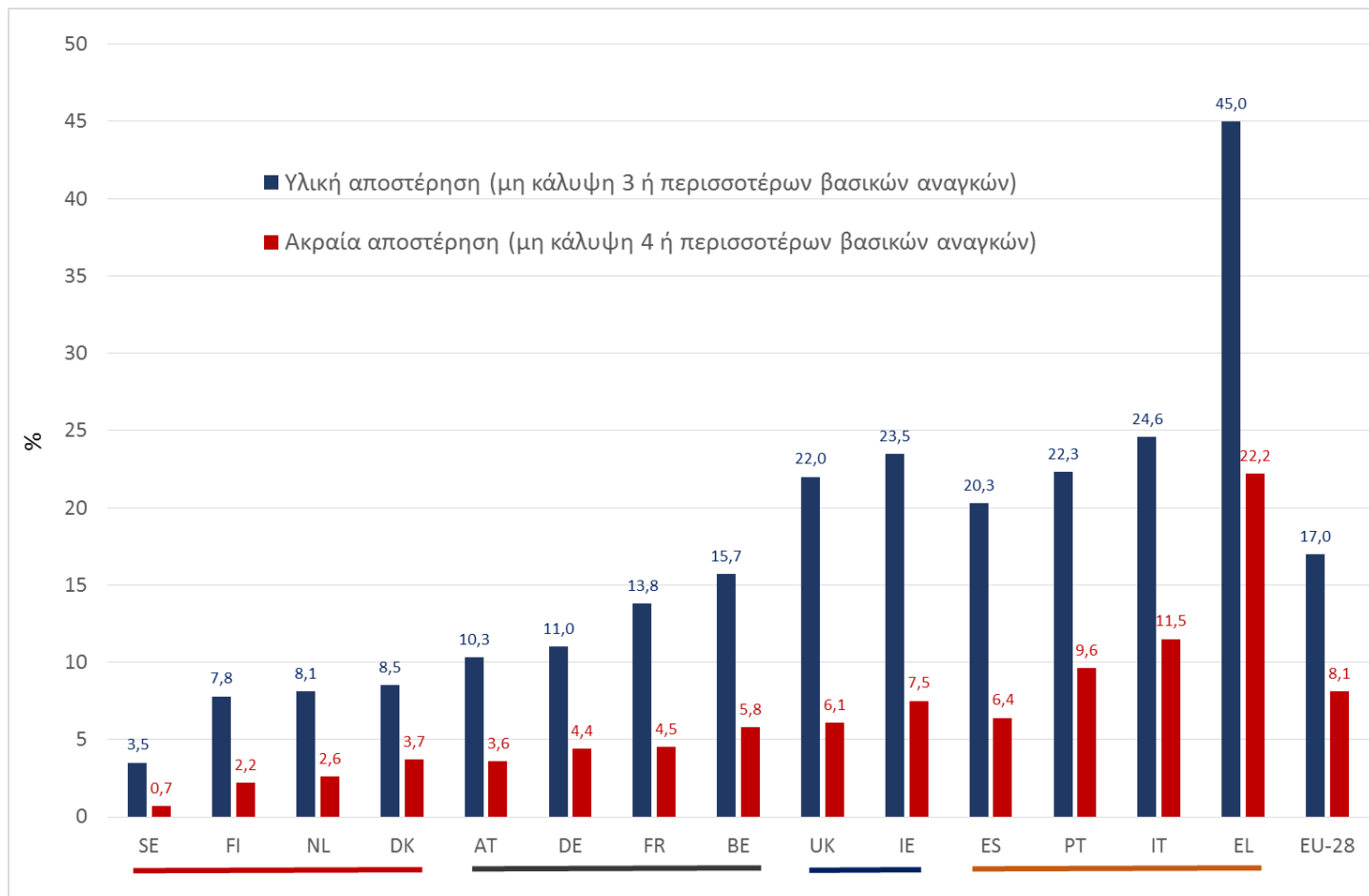
Επιδείνωση της παιδικής φτώχειας στην Ελλάδα, 2008-2014 (έρευνες 2009-2015)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από Eurostat

Παιδική αποστέρηση στην ΕΕ-14 (2015)

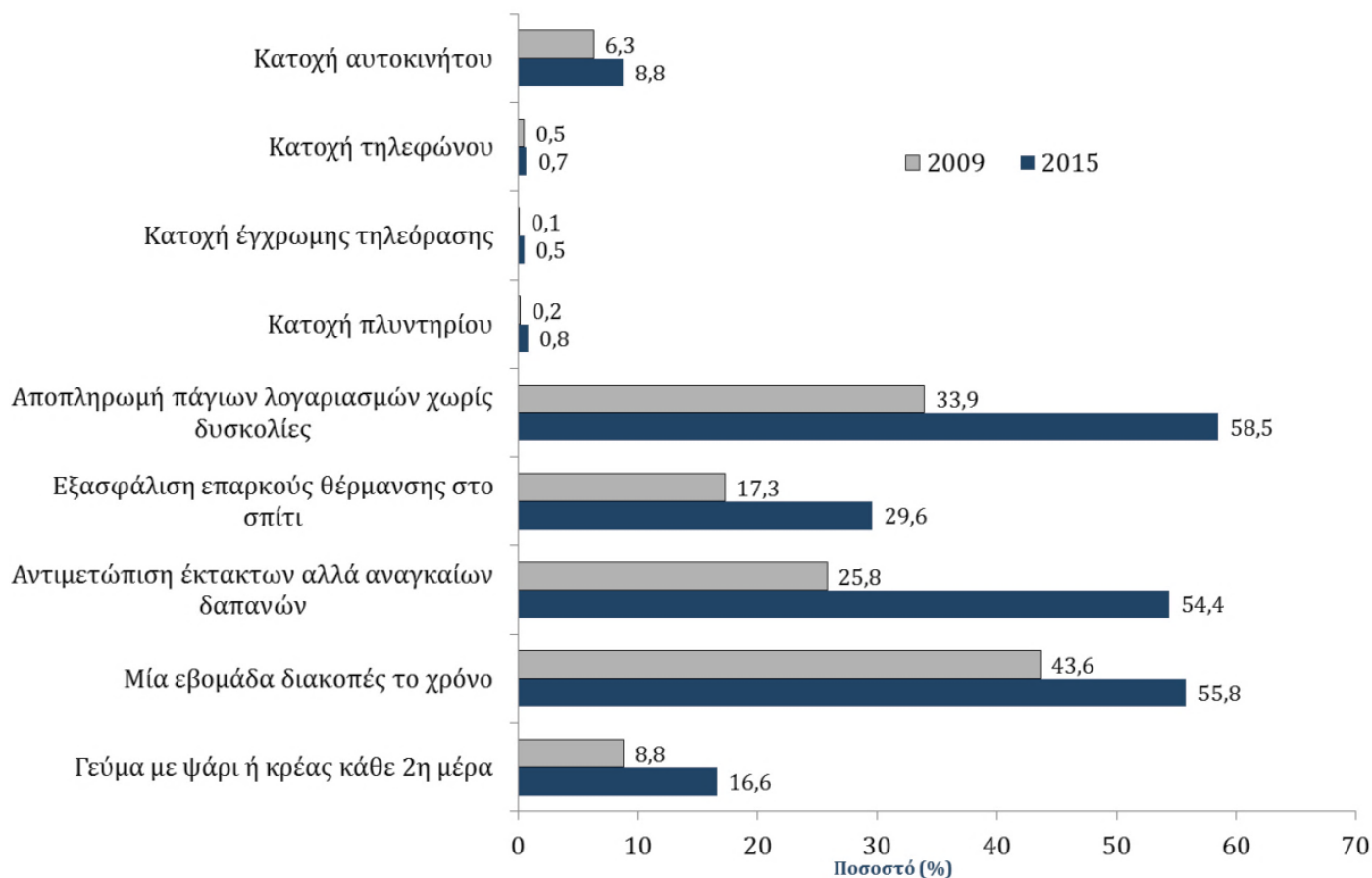
(Παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που αδυνατούν να ικανοποιήσουν 3 ή περισσότερες από 9 βασικές ανάγκες)

Πηγή: Eurostat

Υλική αποστέρηση σε οικογένειες με παιδιά, Ελλάδα, 2009-2015

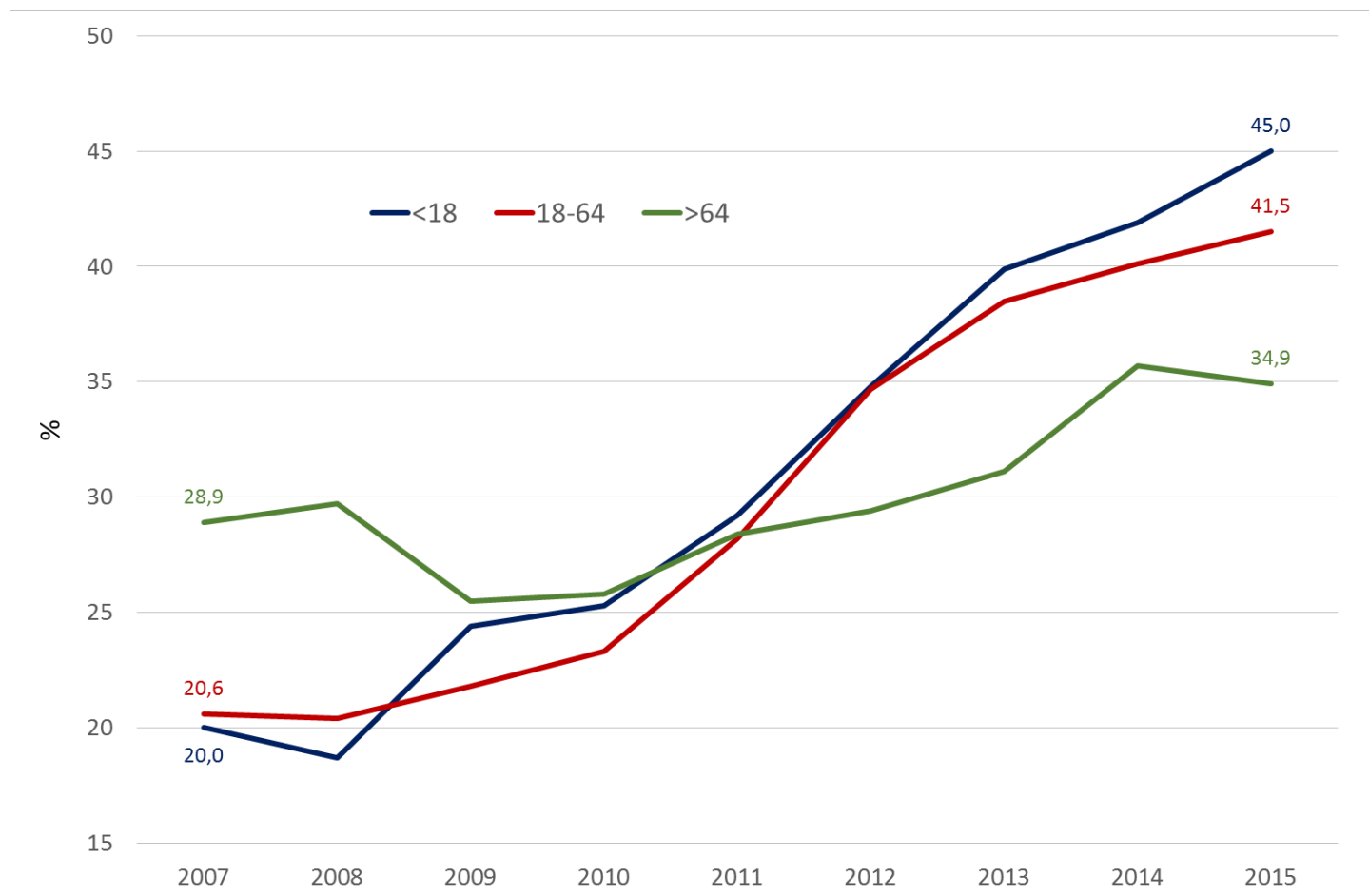
(Νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά που αδυνατούν να ικανοποιήσουν
βασικές ανάγκες)

Πηγή: Eurostat

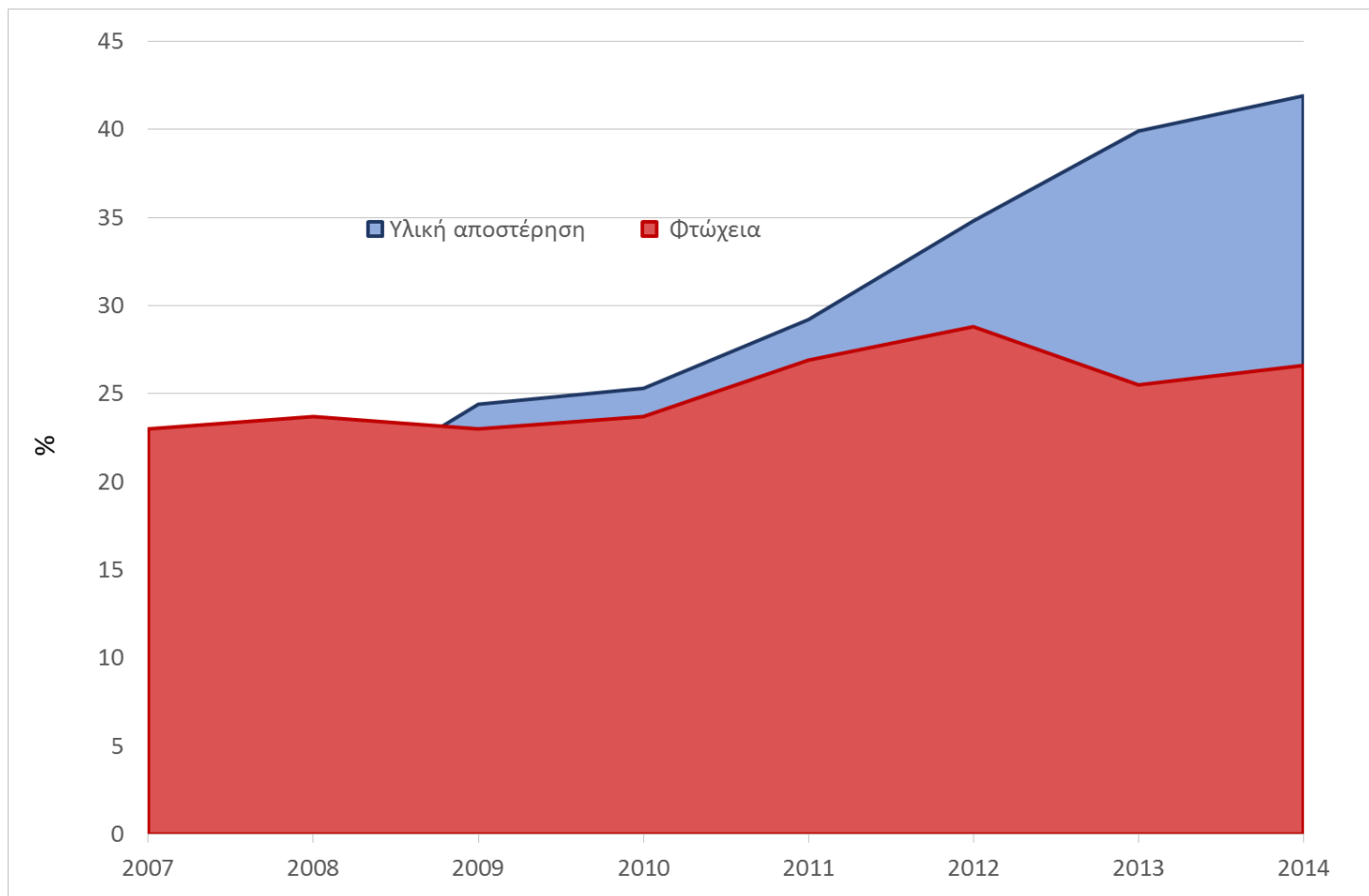
Υλική αποστέρηση ανά ηλικιακή ομάδα

(Παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που αδυνατούν να ικανοποιήσουν
3 ή περισσότερες από 9 βασικές ανάγκες)

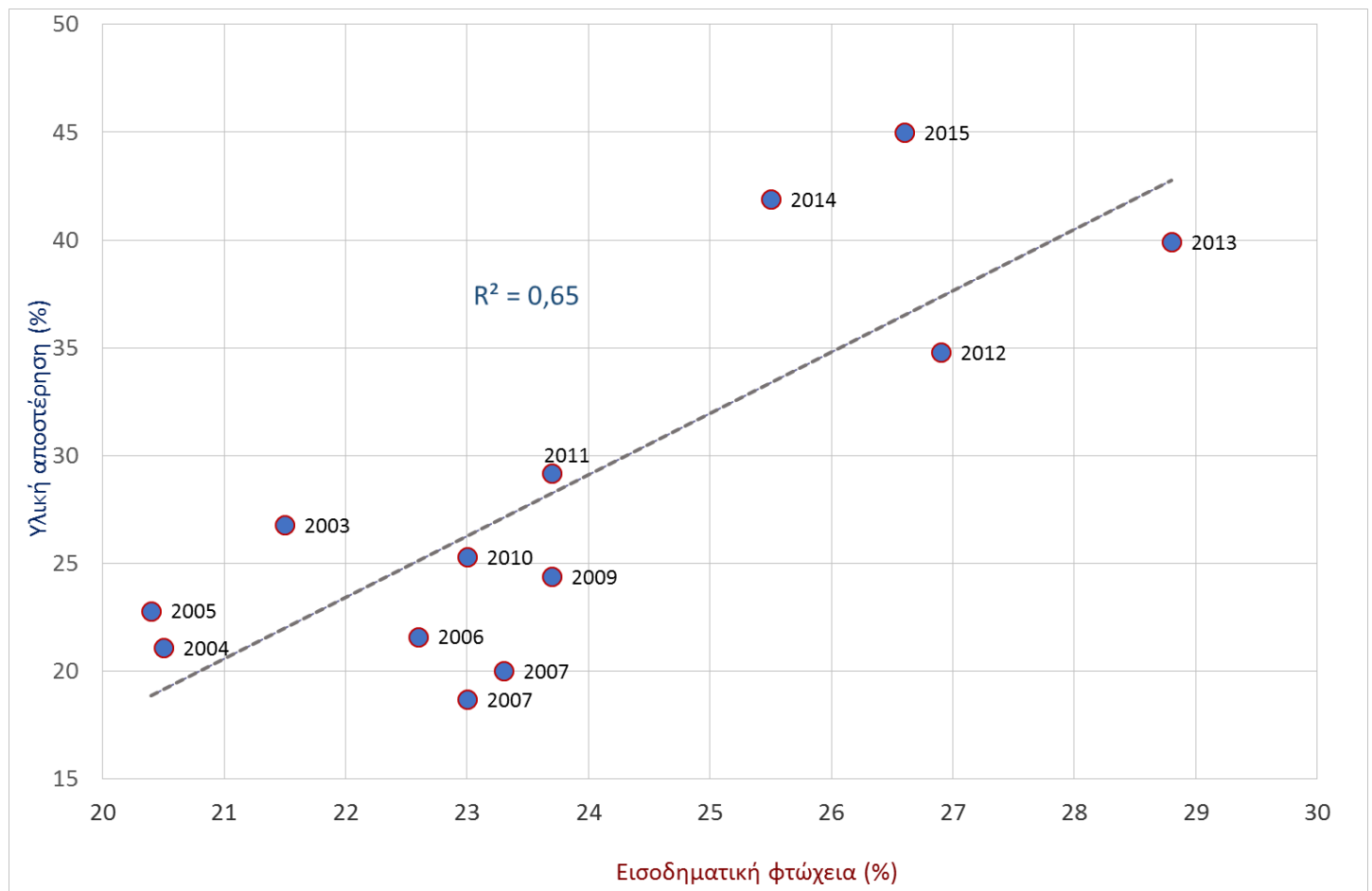
Πηγή: Eurostat

Αλληλοεπικάλυψη μεταξύ παιδικής φτώχειας και αποστέρησης

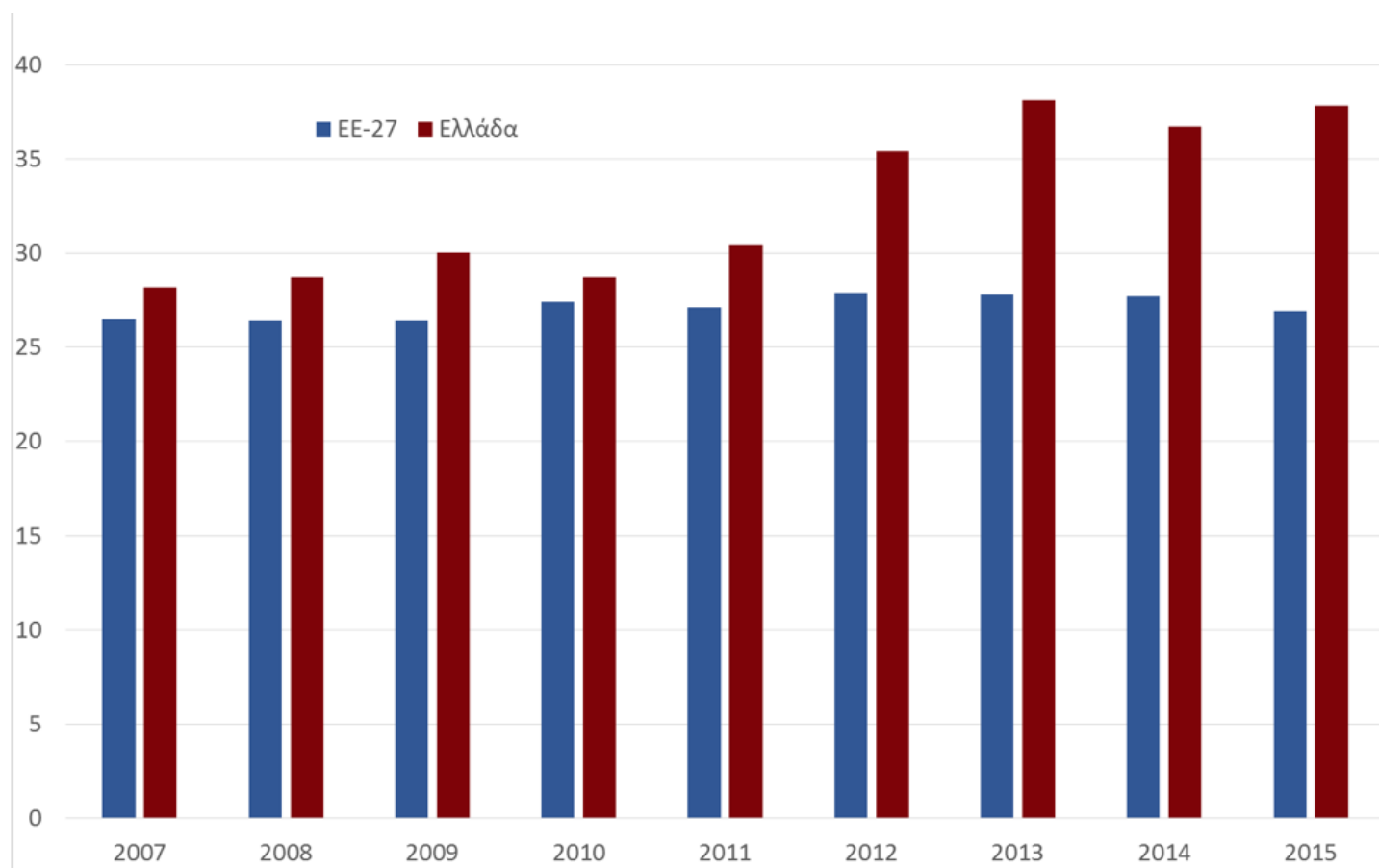
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από Eurostat

Η σχέση μεταξύ παιδικής φτώχειας και αποστέρησης στην Ελλάδα (2003-2015)

Πηγή: Εκτιμήσεις με βάση στοιχεία από Eurostat

Ποσοστό παιδιών σε «φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό», Ελλάδα και ΕΕ-27, 2007-2015

Πηγή: Eurostat

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

- Τα εμπειρικά στοιχεία καταδεικνύουν την δραματική επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών στην Ελλάδα. Την περίοδο της κρίσης πλήττεται περισσότερο η ευημερία των οικογενειών με παιδιά σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό της χώρας.
- Η βίωση της φτώχειας κατά την παιδική ηλικία οδηγεί σε συσσώρευση μειονεκτημάτων που θα επηρεάσουν αρνητικά τα μελλοντικά τους επιτεύγματα κατά την ενήλικη ζωή, συμβάλλοντας έτσι την αναπαραγωγή της φτώχειας και των ανισοτήτων. Το γεγονός αυτό θα έχει σημαντικές επιπτώσεις και στην οικονομία της χώρας μέσω της επίδρασης στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εργατικού της δυναμικού.
- Η επιδείνωση της φτώχειας και της αποστέρησης κάνει επιτακτική την ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών για την υποστήριξη και ενίσχυση των οικογενειών με παιδιά.
- Η συρρίκνωση των δαπανών για κοινωνική προστασία στο πλαίσιο της κρίσης και των πολιτικών λιτότητας αποδυναμώνουν περαιτέρω το ήδη ασθενές σύστημα κοινωνικής προστασίας της χώρας ως προς την αντιμετώπιση της φτώχειας και αποστέρησης των παιδιών.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

- Κρίνεται ιδιαίτερα επιτακτική η ενίσχυση και μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής προστασίας για να αναχαιτιστεί η τάση επιδείνωσης της φτώχειας και αποστέρησης που επηρεάζει δυσανάλογα τα παιδιά. Στο πλαίσιο αυτό, η υποστήριξη των οικογενειών με παιδιά θα πρέπει να αναδειχθεί ως βασική προτεραιότητα στην ατζέντα της κυβερνητικής πολιτικής.
- Η στήριξη των οικογενειών με παιδιά θα πρέπει να βασιστεί σε δημόσιες πολιτικές μέσω ενός μίγματος παροχών (σε είδος και χρήμα) και ρυθμίσεων (λ.χ. γονικές άδειες ή διευκολύνσεις για την εναρμόνιση εργασιακού και οικογενειακού βίου). Η στήριξη των παιδιών από τα πρώιμα παιδικά χρόνια και σε όλη την παιδική ηλικία αναμένεται να έχει σημαντικό κοινωνικοοικονομικό όφελος και την αποφυγή δαπανηρών παρεμβάσεων στο μέλλον.
- Επιπρόσθετα μέσω της υψηλής τιμής των δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών που έχουν οι σχετικές δαπάνες για κοινωνική προστασία, μπορεί να έχουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης ως οργανικό κομμάτι της μακροοικονομικής πολιτικής.